

II. EESTI RAHVUSVAHELINE INVESTEERIMISPOSITSIOON JA VÄLISVÕLG 31. detsembril 2009

2009. aasta lõpus oli Eestisse paigutatud välisinvesteeringute positsioon 409 mld krooni, vähenedes aastaga 7% (vt tabel 2.1). Eestist välismaale paigutatud investeeringute positsioon oli samal ajal 234 mld krooni, olles aastaga kahanenud 3%. Väliskohustuste (positsioon Eestis) ülekaalu tõttu võrreldes välisnõuetega (positsioon välismaal) oli Eesti netoinvesteeringupositsioon 2009. aasta lõpus 175 mld krooni ulatuses negatiivne, vähenedes aastaga 12%. Koguvälisvõlg ehk kõigi sektorite võlakohustused hõlmasid väliskohustuste mahust 66% ehk 272 mld krooni, kahanedes aastaga 9%.

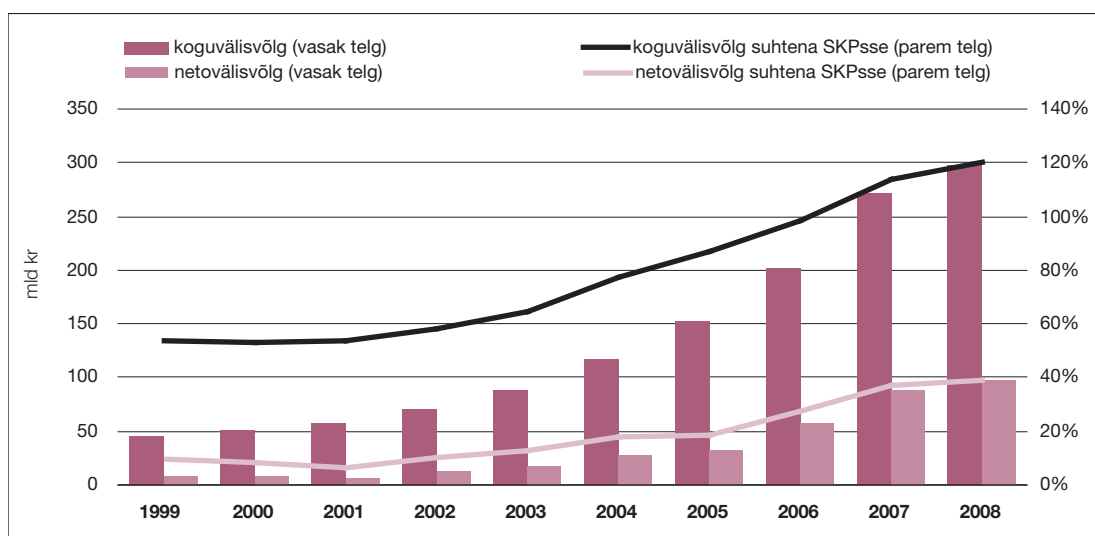
Tabel 2.1. Eesti rahvusvaheline investeeringupositsioon (mln kr)

	31.12.2008	Osatähtsus (%)	31.12.2009	Osatähtsus (%)	Muut (%)
VÄLISNÕUDED (VÄLISAKTIVA)	241 343,1	100,0	234 000,0	100,0	-3,0
Otseinvesteeringud välismaal	74 555,2	30,9	71 906,9	30,7	-3,6
Aktisia- või osakapital ja reinvesteeringutud tulu	53 186,8	22,0	48 092,1	20,6	-9,6
Muu otseinvesteeringukapital	21 368,4	8,9	23 814,8	10,2	11,4
Portfelliinvesteeringud	42 375,4	17,6	54 122,7	23,1	27,7
Omandiväärtpaberid	12 699,2	5,3	17 351,2	7,4	36,6
Võlaväärtpaberid	29 676,2	12,3	36 771,5	15,7	23,9
Võlakirjad	20 636,0	8,6	21 552,4	9,2	4,4
Rahaturuinstrumendid	9 040,2	3,7	15 219,2	6,5	68,4
Tuletisinstrumendid	835,3	0,3	463,1	0,2	-44,6
Muud investeeringud	79 467,0	32,9	64 257,6	27,5	-19,1
Kaubanduskrediit	16 985,5	7,0	14 635,2	6,3	-13,8
Laenud	18 080,5	7,5	15 694,3	6,7	-13,2
Pikaajalised	9 882,7	4,1	10 691,7	4,6	8,2
Lühiajalised	8 197,7	3,4	5 002,6	2,1	-39,0
Sularaha ja hoiused	40 587,6	16,8	29 416,7	12,6	-27,5
Muud nõuded	3 813,4	1,6	4 511,4	1,9	18,3
Reservvara	44 110,3	18,3	43 249,8	18,5	-2,0
VÄLISKOHUSTUSED (VÄLISPASSIVA)	439 446,7	100,0	409 234,1	100,0	-6,9
Otseinvesteeringud Eestis	185 732,0	42,3	176 544,1	43,1	-4,9
Aktisia- või osakapital ja reinvesteeringutud tulu	157 970,6	35,9	152 422,8	37,2	-3,5
Muu otseinvesteeringukapital	27 761,4	6,3	24 121,3	5,9	-13,1
Portfelliinvesteeringud	32 731,1	7,4	20 092,1	4,9	-38,6
Omandiväärtpaberid	8 225,3	1,9	9 197,8	2,2	11,8
Võlaväärtpaberid	24 505,8	5,6	10 894,3	2,7	-55,5
Võlakirjad	24 424,3	5,6	10 791,0	2,6	-55,8
Rahaturuinstrumendid	81,5	0,0	103,2	0,0	26,6
Tuletisinstrumendid	767,4	0,2	703,5	0,2	-8,3
Muud investeeringud	220 216,3	50,1	211 894,4	51,8	-3,8
Kaubanduskrediit	14 073,7	3,2	9 668,2	2,4	-31,3
Laenud	47 018,7	10,7	48 528,3	11,9	3,2
Pikaajalised	37 874,1	8,6	38 691,0	9,5	2,2
Lühiajalised	9 144,5	2,1	9 837,2	2,4	7,6
Sularaha ja hoiused	152 637,9	34,7	144 971,1	35,4	-5,0
Muud kohustused	6 486,0	1,5	8 726,9	2,1	34,5
NETOINVESTEERIMISPOSITSIOON	-198 103,6		-175 234,1		-11,5
Pikaajaline	-213 827,7		-197 645,4		-7,6
Lühiajaline	15 724,0		22 411,3		42,5
KOGUVÄLISVÕLG	297 917,0		272 087,2		-8,7
NETOVÄLISVÕLG	-97 999,4		-78 919,4		-19,5
Valitsemissektor	11 712,1		5 142,6		-56,1

Kuigi koguvälisvõla absoluutmaht alanes, suurenes see suhtena SKPsse viimase kahanemise tõttu ning oli aasta lõpus SKPst 27% suurem (vt tabel 2.1 ja joonis 2.1). Võla iseloomuga välisnõuete ja -kohustuste vahe ehk netovälisvõlg kahanes aastaga viiendiku võrra ning moodustas 79 mld krooni. Netovälisvõlg suhtena SKPsse langes mõnevõrra ning oli 37%.

Eestisse tehtud välisinvesteeringute positsioon kahanes peamiselt seetõttu, et portfelliinvesteeringute positsioon (omandi- ja võlaväärtpaberid) vähenes rohkem kui 12 mld krooni võrra ehk ligi 40%. Otseinvesteeringute positsioon (investeeringud tütar- ja sidusettevõtetesse) kahanes 5% ning muude investeeringute positsioon (sularaha ja hoiused, pankadevahelised laenud) 4%. Vastavalt muutus ka positsiooni struktuur, millest 2009. aasta lõpus hõlmasid 52% muud investeeringud ning 43% otse- ja 5% portfelliinvesteeringud. Ligi 60% välisinvesteeringutest pärinesid Rootsist ja Soomest (vt tabel 2.2). 56% välisinvesteeringutest oli paigutatud finants- ja kindlustustegevusse ning enam-vähem võrdses mahu (7%) töötlevasse tööstusesse, hulgi- ja jaekaubandusse ning kinnisvaraalasesse tegevusse. Aastaga vähenes märkimisväärselt finants- ja kindlustustegevuse absoluutne ja suhteline osakaal üldises positsioonis. Eestisse paigutatud otseinvesteeringute positsiooni jaotus peamiste riikide järgi oli sarnane kogu välisinvesteeringute positsiooniga (vt tabel 2.3). Tegevusaladest oli siingi juhtiv finants- ja kindlustustegevus (33%) ning aastaga tõusis tugevalt kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevuse osakaal, küündides üle 12%.

Eestist välismaale tehtud investeeringute positsiooni struktuur muutus märkimisväärselt, mis väljendus eelkõige muude investeeringute positsiooni osakaalu languses ning portfelliinvesteeringute osatähtsuse tõus. Aasta lõpus hõlmasid otseinvesteeringud kogupositsioonist 31%, muud investeeringud 28% ja portfelliinvesteeringud 23%; ülejäänud moodustas reservvara. Kogupositsioonist 63% moodustasid finants- ja kindlustustegevuse, 8% avaliku sektori ning 6% jae- ja hulgi- ja kaubanduse investorite investeeringud. Investeeringute suurus jaotus paljudesse riikidesse, eelkõige Lähti (12%), Leetu (11%) ning Saksamaale (8%). Otseinvesteeringuid välismaale tegid samuti enim finants- ja kindlustustegevuse investorid (42%). Järgnesid kutse-, teadus- ja tehnikaala, veonduse ja laonduse ning kinnisvara valdkondade investorite otseinvesteeringud (11–15%). Ligi 60% Eesti otseinvesteeringute positsioonist välismaal oli seotud Läti ja Leeduga.

Joonis 2.1. Eesti majanduse kogu- ja netovälisvõlg

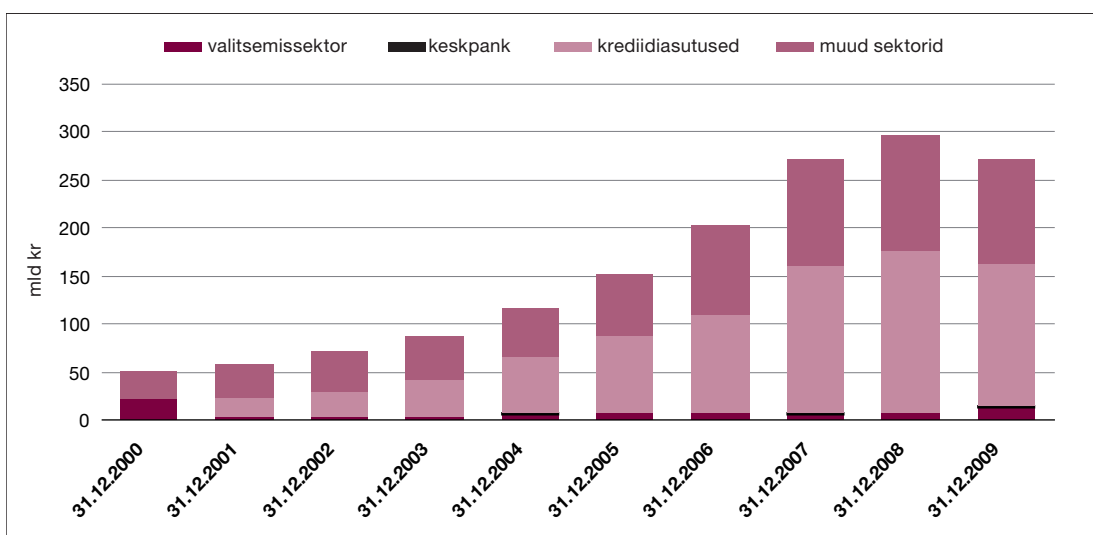
Tabel 2.2. Eesti rahvusvaheline investeerimispositsioon tegevusalade ja riikide järgi (%)

Nõuded			Kohustused		
Tegevusalad					
	31.12.2008	31.12.2009		31.12.2008	31.12.2009
Finants- ja kindlustustegevus	62,1	62,5	Finants- ja kindlustustegevus	61,7	56,3
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	8,2	7,8	Töötlev tööstus	6,9	7,5
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	6,8	6,3	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	7,6	7,0
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	5,7	5,3	Kinnisvaraalane tegevus	6,2	7,0
Veondus ja laondus	4,6	5,3	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	4,5	6,3
Muud	12,6	12,8	Muud	13,1	15,9
Kokku	100,0	100,0	Kokku	100,0	100,0
Riigid					
	31.12.2008	31.12.2009		31.12.2008	31.12.2009
Läti	13,1	11,8	Rootsi	38,0	37,9
Leedu	11,1	10,7	Soome	19,6	21,3
Saksamaa	12,2	7,7	Holland	3,4	4,2
Prantsusmaa	5,1	7,3	Suurbritannia	6,4	3,6
Soome	5,8	6,0	Taani	5,8	3,4
Ülejäänud riigid	52,7	56,5	Ülejäänud riigid	26,8	29,6
Kokku	100,0	100,0	Kokku	100,0	100,0

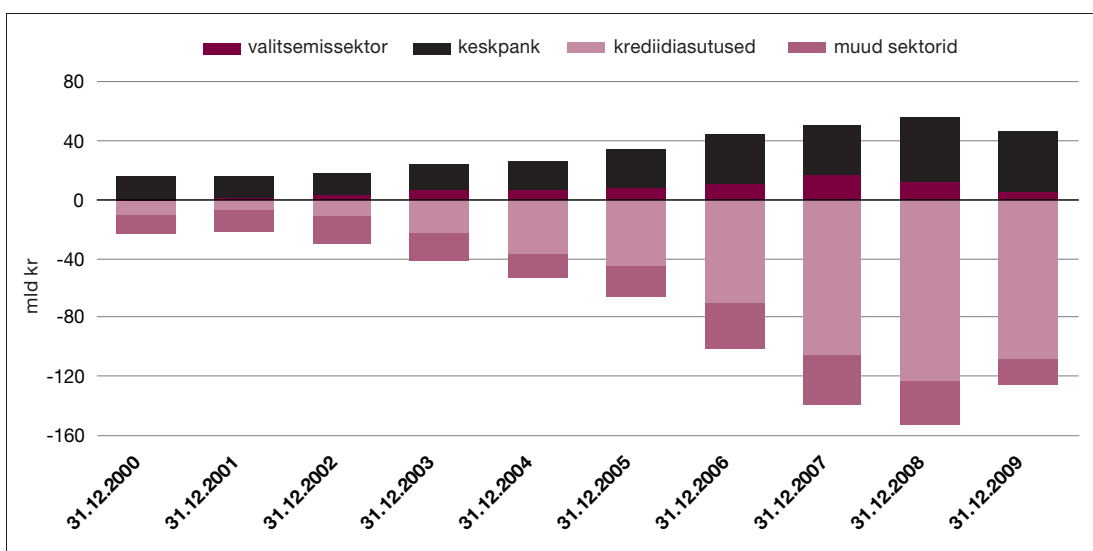
Tabel 2.3. Otseinvesteeringupositsioon tegevusalade ja riikide järgi (%)

Välismaal			Eestis		
Tegevusalad					
	31.12.2008	31.12.2009		31.12.2008	31.12.2009
Finants- ja kindlustustegevus	42,7	41,6	Finants- ja kindlustustegevus	37,6	32,5
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	16,6	15,0	Töötlev tööstus	13,3	14,1
Veondus ja laondus	10,8	13,4	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	8,1	12,4
Kinnisvaraalane tegevus	11,2	10,7	Kinnisvaraalane tegevus	11,7	12,1
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidu- kite ja mootorrataste remont	5,4	6,1	Hulgi- ja jaekaubandus; mootor- sõidukite ja mootorrataste remont	12,4	11,0
Muud	13,3	13,2	Muud	16,9	17,9
Kokku	100,0	100,0	Kokku	100,0	100,0
Riigid					
	31.12.2008	31.12.2009		31.12.2008	31.12.2009
Läti	31,4	29,3	Rootsi	38,7	39,6
Leedu	27,8	27,7	Soome	22,0	22,6
Küpros	9,8	12,1	Holland	7,2	9,0
Soome	6,6	6,1	Norra	3,1	3,4
Venemaa	4,4	4,8	Venemaa	3,5	3,0
Ülejäänud riigid	20,0	20,0	Ülejäänud riigid	25,6	22,5
Kokku	100,0	100,0	Kokku	100,0	100,0

Koguvälisvõlga vähendasid põhiliselt krediidasutused, vähemal määral muud sektorid ja otseinvesteeringusuhetes olevate ettevõtete grupisisese laenu (vt tabel 2.4). Krediidasutuste osakaal koguvälisvõlas oli 54% ning muude sektorite oma ligi 23%. Valitsemissektori välisvõlg hõlmas koguvälisvõlast vaid ligi 5%, olles Euroopa Liidu riikide seas üks madalamaid. Netovälisvõlg tekkis eelkõige krediidasutuste ja väiksemal määral muude sektorite tõttu, kelle võlakohustused ületasid võlanõudeid vastavalt 109 ja 17 mld krooni võrra. Aastaga vähenes krediidasutuste netovälisvõlg 12% ja muude sektorite oma 28%. Samal ajal ületasid valitsuse ja keskpanga võlanõuded võlakohustusi vastavalt 5 ja 42 mld krooni võrra (põhiliselt reservvarad).

Joonis 2.2. Eesti koguvälisvõlg majandussektorite järgi

Joonis 2.3. Eesti netovälisvõlg majandussektorite järgi

Tabel 2.4. Välisvõlg (mln kr)

	31.12.2008	Osatähtsus (%)	31.12.2009	Osatähtsus (%)	Muut (%)
VÕLAKOHUSTUSED					
I. Valitsemissektor	7 805,2	2,6	13 066,2	4,8	67,4
Lühiajalised	0,7		1,8	0,0	
Pikaajalised	7 804,4	2,6	13 064,4	4,8	67,4
II. Keskpank	112,3	0,0	1 235,8	0,5	1000,4
Lühiajalised	112,3	0,0	180,6	0,1	60,8
Pikaajalised			1 055,1	0,4	
III. Krediidiasutused	169 715,6	57,0	147 155,0	54,1	-13,3
Lühiajalised	85 547,4	28,7	74 808,2	27,5	-12,6
Pikaajalised	84 168,2	28,3	72 346,8	26,6	-14,0
IV. Muud sektorid	67 089,0	22,5	61 331,7	22,5	-8,6
Lühiajalised	23 319,8	7,8	19 982,9	7,3	-14,3
Pikaajalised	43 769,2	14,7	41 348,8	15,2	-5,5
V. Otseinvesteeringud: grupisisesed võlad	53 195,0	17,9	49 298,6	18,1	-7,3
KOGUVÄLISVÕLG	297 917,0	100,0	272 087,2	100,0	-8,7
VÕLANÕUDED					
I. Valitsemissektor	19 517,3	9,8	18 208,8	9,4	-6,7
Lühiajalised	6 898,0	3,5	9 433,3	4,9	36,8
Pikaajalised	12 619,3	6,3	8 775,5	4,5	-30,5
II. Keskpank	43 968,1	22,0	43 157,4	22,3	-1,8
Lühiajalised	29 741,5	14,9	36 815,7	19,1	23,8
Pikaajalised	14 226,7	7,1	6 341,7	3,3	-55,4
III. Krediidiasutused	46 340,8	23,2	38 642,1	20,0	-16,6
Lühiajalised	38 044,4	19,0	28 310,8	14,7	-25,6
Pikaajalised	8 296,4	4,1	10 331,2	5,3	24,5
IV. Muud sektorid	43 289,5	21,7	44 167,5	22,9	2,0
Lühiajalised	31 109,8	15,6	28 478,0	14,7	-8,5
Pikaajalised	12 179,7	6,1	15 689,5	8,1	28,8
V. Otseinvesteeringud: grupisisesed võlad	46 802,0	23,4	48 992,1	25,4	4,7
VÕLANÕUDED KOKKU	199 917,7	100,0	193 167,9	100,0	-3,4
NETOVÄLISVÕLG (võlanõuded miinus võlakohustused)					
I. Valitsemissektor	11 712,1		5 142,6		-56,1
Lühiajaline	6 897,3		9 431,5		36,7
Pikaajaline	4 814,9		-4 288,9		-189,1
II. Keskpank	43 855,8		41 921,6		-4,4
Lühiajaline	29 629,2		36 635,0		23,6
Pikaajaline	14 226,7		5 286,6		-62,8
III. Krediidiasutused	-123 374,8		-108 513,0		-12,0
Lühiajaline	-47 503,0		-46 497,4		-2,1
Pikaajaline	-75 871,8		-62 015,6		-18,3
IV. Muud sektorid	-23 799,6		-17 164,2		-27,9
Lühiajaline	7 790,0		8 495,1		9,1
Pikaajaline	-31 589,5		-25 659,3		-18,8
V. Otseinvesteeringud: grupisisesed võlad	-6 393,0		-306,4		-95,2
NETOVÄLISVÕLG KOKKU	-97 999,4		-78 919,4		-19,5